דחשיב עלייהו. וא"ת והא אסור לרדותם כדתניא בסוף פרק המצניע (לקמן לה. ופס) הכולה חלות דבש בשוגג חייב חטאת דברי ר"מ וחכמים פטורים אמר ר"מ אם היו חלות הרבה אינו חייב אלא אחת ואם היו חלות הרבה חייב אחת על כל חלה וחלה ואם אכלן בזמן אחד אינו חייב אלא אחת ר"מ אומר אם אכלן בזמן אחד חייב אחת על כל חלה וחלה

אי לא שרית ליה וכו'. אבל במוטל לחמה לא שרי: **מתני' מטלטלין נר חדש.** אלימו מאוס וחזי לאסתמושי (ה) להדליק שלא לקך בו נר מעולם: **אבל לא ישן.** דמולקה ממתמ מיאוס הוא: **גמ' חוץ מן הנר שהדליקו.** ואף על גב שכבה אסור לאיש לרבי מאיר מוקצה מתמת מיאוס: ו) **חוץ מן הנר הדולק בשבת.** בעוד שהוא דולק אסור שמא יכבה הנר: **עששים.** כוס גדול של זכוכית שקורין לנפ"ש: **לא יזיזם ממקומן.** ואפי' כבה הנר ולקמן מפרש טעמא: **מן הנר הכבה.** דליון דכבה והולך לא מחייב תו משום מכבה: **כבה אין לא כבה לא.** דלא שמעינן ליה לרבי שמעון דשרי במתני' אלא מותר שמן שבנר ושבקערה דמשמע לאחר שכבה: **מאי אבל.** מדקאמר אבל מכלל דבנר מותר: **בזוטא.** דדעתיה עליה מבע"י סבר שילבה השמן מהר ואשמעת בנר לבשבת: **אבל הני.** לא אסיק אדעתיה שיכבו כל היום: **ור' שמעון מזיז.** וקערה נפיש. קטיא קערה אקערה: **דומיא דנר.** מתכת ואינה מאוסה: **לדברי המתיר.** ר' מאיר המתיר בנר ישן: **אוסר.** בהאי דמוקצה מתמת מיאוס דיקדתני לעיל חוץ מן הנר שהדליקו בו בשבת: **לדברי האוסר.** רבי יהודה האוסר בנר ישן אף מתם הוא דמאיס אבל הכא שרי ולית ליה מוקצה מתמת מיאוס: נר של מתכת לא מאיס כגון של נחשת דלא בלע: **שיהדה למעוה.** מיתסרא בהזמנה בעלמא ואע"פ שלא היה עליה מעוה: **מטלטלין נר חדש.** והא רבי יהודה קאמר לה דאית ליה מוקצה. אלמא לא מיתסר בהזמנה מדקאמר אבל לא ישן ולא קתני אבל לא המיוחד לכך:

הגיה

מותר למימרא דרבי יהודה מוקצה מחמת מיאום אית ליה מוקצה מחמת איסור לית ליה והתניא (ט) ר' יהודה אומר כל הנרות של מתכת מטלטלין חוץ מן הנר שהדליקו בו (י) בשבת אלא אי איתמר הכי איתמר א"ר זירא פמוט שהדליקו עליו בשבת ד"ה אסור לא הדליקו עליו ד"ה מותר: אמר (יא) רב יהודה א"ר מטה שיחדה למעות אסור לטלטלה מיתיבי' רב נחמן בר יצחק מטלטלין נר חדש אבל לא ישן ומה

אי לא שרית ליה אתי לכבויי א"ר יהודה בן שילא א"ר אסי א"ר יוחנן (א) הלכה כר' יהודה בן לקיש במת: אין ניאותין הימנו לפי שאינו מן המוכן: תנו רבנן (ב) מותר השמן שבנר ושבקערה אסור ורבי שמעון מתיר: **מתני'** (ג) מטלטלין נר חדש אבל לא ישן רבי שמעון אומר כל הנרות מטלטלין חוץ מן הנר הדולק בשבת: **גמ'** (ד) ת"ר מטלטלין נר חדש אבל לא ישן דברי רבי יהודה ר"מ אומר (ה) כל הנרות מטלטלין חוץ מן הנר שהדליקו בו (ו) בשבת ר' שמעון אומר חוץ מן הנר הדולק בשבת כבתה מותר לטלטלה אבל כום וקערה ועששית לא יזיזם ממקומם ור' אליעזר בר' שמעון אומר מסתפק מן הנר הכבה ומן השמן המטפטף ואפי' בשעה שהנר דולק אמר אביי רבי אליעזר ברבי שמעון סבר לה כאבוה בחדא ופליג עליה בחדא סבר לה כאבוה בחדא דלית ליה מוקצה ופליג עליה בחדא דאילו אבוה סבר כבה אין לא כבה לא ואיהו סבר אע"ג דלא כבה אבל כום וקערה ועששית לא יזיזם ממקומם מאי שנא הני אמר עולא סיפא אתאן לר' יהודה מתקיף לה מר זוטרא אי הכי מאי אבל אלא אמר מר זוטרא לעולם רבי שמעון וכי קשרי רבי שמעון בנר זוטא דדעתיה עלויה אבל הני דנפישי לא והתניא מותר השמן שבנר ושבקערה אסור ורבי שמעון מתיר התם קערה דומיא דנר הכא קערה דומיא דכום א"ר זירא פמוט שהדליקו בו בשבת לדברי המתיר אסור לדברי האוסר

מוכר למימרא דרבי יהודה מוקצה מחמת מיאום אית ליה מוקצה מחמת איסור לית ליה והתניא (ט) ר' יהודה אומר כל הנרות של מתכת מטלטלין חוץ מן הנר שהדליקו בו (י) בשבת אלא אי איתמר הכי איתמר א"ר זירא פמוט שהדליקו עליו בשבת ד"ה אסור לא הדליקו עליו ד"ה מותר: אמר (יא) רב יהודה א"ר מטה שיחדה למעות אסור לטלטלה מיתיבי' רב נחמן בר יצחק מטלטלין נר חדש אבל לא ישן ומה

ואע"ג דגבי ממון (ט) אמרינן אי אפשר (יא) אי שרית ליה אתי לכבויי משום שאין מצטער על ממונו כמו על ממו (יב) ואי שרית ליה אתי לכבויי מיהא טרוד (יג) לגלגל (יד) יש כח שהיום שבת ויבא לכבות בשוגג אבל על ממו מצטער ביותר ואי לא שרית ליה אתי לכבויי במזיד (יד):

שבנר ושבקערה אסור ור' שמעון מתיר. ואחר השבת מותר אפי' לר' יהודה וה"ג תניא לקמן גבי נוי סוכה אסור להסתפק מהן עד מוצאי י"ט האחרון אבל בתר הכי אפי' דמ"ש מנר מנוכה לר"י דמ"ש מנר מנוכה תניא (ט) כבה ליל ראשון מוסיף עליו בליל ב' ומדליק בו ככה ליל ח' עושה לו מדורה בפני עצמו מפני שהוקצה למצותו ואומר ר"י דנר מנוכה עיקרו לא נהנתמו בו אלא לפרסומי ניסא ומשום חביבותא דנס אינו מצפה שיכבה אלא מקצה לגמרי למצוה (טו) אבל נר שבת להנאתו בא יושב ומצפה שיכבה (טו) ולכך מותר ואע"פ ומ"ש נר שבכה דאסור לטלטל לר' יהודה מסוכה רעועה דעצלת דמסהי בה תנאי כדאמר לקמן בשמעתין ואם התנה עליה הכל לפי תנאו ומוקי לה במסכת בילה (דף ג:) בסוכה דעצלת ורעועה דאתמול דעתיה עליוה שתפוח ונר נמי דעתיה עליוה שיכבה ואמאי אין מועיל תנאי להסתפק ממותר הנר ומ"ש נמי יועיל תנאי להסתפק מן השמן המטפטף בשעה שהנר דולק וי"ל דהתם סוכה דעצלת היתה עשויה מזמן גדול ועתה בי"ש אינו בודל ממנה ויושב ומצפה מתי תפול אבל נר עיקר הקלאתו היא בי"ש ודמיה בידי לגרוף שבת ומיהו עטפי ולא מהני בי"ש תנאי (ב): **לדברי המתיר אסור.** פי' בקונטרס לדברי ר' מאיר (יז) ול"ת מאי קמ"ל הא בהדיא קאסר ר' מאיר נר שהדליקו בה בחומו שבת וי"ל דה"מ בנר של חרס דאית ליה תרתי מוקצה מחמת מיאום ומחמת איסור קמ"ל דאפי' בשל מתכת דלא מאיס ולית ליה אלא מוקצה מחמת איסור אסר ר' מאיר ואין נראה לר"ת (יח) דלפי זה הא דמסיק דברי הכל אסור לא הוי אלא ר' מאיר ור' יהודה דקאי עליהו ולא ר"ש (יט) ומפרש וכן פר"ח לדברי המתיר (כא) היינו ר' שמעון (כב) אסר כאן בפמוט גדול הוא ככוס וקערה ועששית כמו פמוטות של בית ר' דשילהי כל כתבי (לקמן קכא:) לדברי האוסר היינו ר' מאיר ור' יהודה דאסרי בנר שהדליקו בו בחומו שבת (כג) וה"מ בנר של חרס דאיכא תרתי מוקצה מחמת מיאום ומחמת איסור אבל בנר מתכת אסר ר' מאיר (כה) וה"ג אמרי' בפ"ק דחולין (דף טו.) (כו) ע"כ לא שרי רבי מאיר אלא במבשל דרחוי לכוס אבל בשומטו (כז) לא (כח) ג): **מטה שיחדה למעות אסור לטלטלה.** נראה דאפי' לגורך גופה או לגורך מקומה אסור דכיון שיחדה למעות שוב אין עושין ממנה שום משמש (יט) והוא כחלוצות דאסור לטלטלה לרבי יהודה אפילו לגורך גופה ומקומה ולרבי שמעון לא אסור שום מוקצה לגורך גופו ומקומו אלא מוקצה מחמת חסרון כיס:

רב הכא טלטול מן הלד הא תנן בפ' טוטל (לקמן קמב:) מעות שע"ג הסכר מנער את הסכר והן נופלות ואכן שעל פי הסבית מטה על לדה וכו' ומוקי לה רב התם בשוכח אבל במתיא נעשה בסיס לדבר האסור והכא (כ) (תוס"ש) בשוכח (א) מדשרי אמוראי (ב) וכל דבר שדעתו ליטול בשבת ולא להניחו כל השבת (ג) אפילו מניח חזיב כשוכח כי הא דמנער את הכיסוי והסכ נופלות אע"פ שבמתכוון כיסה בדבר שאינו ניטל ואפי' רבנן דרבי אלעזר בן תדאי (ד) אמרו בגוונא דהכא דהא אמרו שהטמינה בגבלים אם מגולה מקצתה ובמכוסה כולה פליגי דרבי אלעזר אמר אפי' מכוסה כולה דמותר בכוס או בכרכר ואומר ר"י דיש לחלק (ה) דהכא עיקר הטלטול לגורך ממ (ו) ולא דמי לכל הנהו שעושה עיקר הטלטול לגורך כר וחבית ולא לגורך מעות ואכן (ז) (א) ולהכי לא מייתי הכא (ח) פלוגתא דר' אלעזר בן תדאי ורבנן (ט) ועי"ק לר"י דאפי' בטלטול דמת שיש לאסור יותר משאר טלטול ובסוף במה טומנין (לקמן דף נ:) אמר שמואל הלי סכינא דביני אורבי דלה ושלפה והדר דלה אבל אי ואי לא אסיק ר"ל אסיק ופירש בקונט' לקמן דאסור משום טלטול מן הלד וכן קשה דרב הונא אמר התם הלי סליקוסתא דלה ושלפה והדר דלה אבל אי ואי לא אסור ר"ל אסר בטלטול מן הלד ובסוף תולין אמרי בי רב טלטול מן הלד לא שמיה טלטול ואמרי בי רב היינו רב הונא כמו שמפרש ר"ת בספ"ק דסנהדרין (דף יז: ושם) (י) ונראה לר"י דרב הונא ושמואל לא אסרי התם משום טלטול מן הלד אלא משום שמסיר עפר ומרחיב הגומא ואילי דאילי לעיל מייני בגומא נקטה ומותיב מהטומן לפת ולגומות דסתם לפת ולגומות לאו דלה ושלפה ולהכי חזיב הש"ס תיובתא דר"ה ושמואל (יא) הוו ידעי לה דמתני' היא בסדר זרעים אלא דתקני לאוקמה בדלה ושלפה והש"ס לא ניחא ליה לאוקמה

בבי ועומדת בתיובתא:

(יב) **מתוך שאדם בהול על מתו אי לא שרית לי' אתי לכבויי.**

מה א מיי' פכ"ו מהל' שבת הלכה כא סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שיח סעיף א:

מטו ב מיי' פ"ב מהל' שבת הלכה יב ופרק כו הלכה יד סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן רסה סעיף ד ופרק כ סימן רעט סעיף ב:

נ ג מיי' פכ"ב מהלכות שבת הלכה י יא טוש"ע או"ח סימן רעט סעיף ב:

לעזי רש"י

לנפ"א. מנורה.

תוס' ישנים

א) ות"ס ה דהכא ט שרי טפי ככר או מיטון מטלטלין מן הלד ובפ' טוטל (דף קמב:) אמר לא אמרי ככר או מיטון אלא בגמ בלבד ואסקינן לכ"ע ע"י כוס או מיטון אלא דבריהם אלא בגמ אע"ג דשרי טלטול מן הלד (לגמן) ר':

ב) ורבב"ל מפ' דהכא מתיר טפי לפי שהוא בסיס לדבר האסור ר':

ג) ורבב"ל מפרש דאפילו למאי דס"ל דאמי הכיא דמוקן שפיר דבמוקצה מחמת איסור דהתם אפי' ר"ש מודי אף על גב דשרי בתמצלה בשבת התם אינו מעלה על לבו שיסתמנה שום אדם בשבת והוי כמו בית בתיון בתמוכר דפכ"ש דביה (דף כד:) דאפילו ר"ש אסר בגריוגות ולימוקין מדלא לקמן מתמוכן אקלינהו:

מוסף תוספות

א. כגון שמת בשבת. תוס"ש. ב. דאי במנחת לא הוי שרי שמואל. תוס"ש. ג. [ד]סברי לטלטל מה"צ שמי' טלטול. תוס' הרא"ש. ד. שאסור לטלטלה, ולא לצורך המטה, ולהכי שמי' טלטול. תוס' הרא"ש. ה. ואגביה ממטלטל המעות עמו וכו' וכיון שא"א לעשות צורך של היתר בלא טלטול האסור, מותר לטלטל אגב ההיתר. תוס' הרא"ש. ו. אלא פלוגתא דר' יהודה בן לקיש ות"ק [דפליגי בבת. רא"ש], ולא מייתי הכיא. תוס' הרא"ש. ז. משום דלא דמי לטלטול מה"צ. תוס' הרא"ש. ח. שיש חילוק בין לטלטל מה"צ דמת לטלטול מה"צ דעלמא. תוס' הרא"ש. ט. דאסר רב לטלטל מה"צ. תוס' הרא"ש. י. אלמא שאני טלטול מה"צ דעלמא מבמת. תוס' הרא"ש. יא. דאסרי להציל מפני הדליקה משום. תוס' הרא"ש. יב. ולא אתי לכבויי אי לא שרינן ליה, אבל. תוס' הרא"ש. יג. כמה דברים. שיטה לה"ר"ן. יד. ואי שרית לי' לא אתי לכבויי, דהא הצלה דפעם אחת בלחוד היא. ריטב"א. אלמא שאני טלטול מה"צ דעלמא מבמת. תוס' הרא"ש. יא. דאסרי'

ומה נר דלהכי עבידא כו'. פי' בקונטרס דלייך מדקתני אבל לא יצן[א] משמע דוקא יצן אבל חדש אפילו יחדו וקשה לר"י דלמאי דמסיק נמי מטה שיחדה והניח עליה מעות[ב] כו' תקשה ליה מנר של מתכת דשרי ר' יהודה אפילו יחדו לעיל מדקתני חוץ מן הנר שהדליקו בה בשותה שבת אבל לא הדליקו בה בשותה שבת אע"פ שיחדה והדליקו בה בחול שרי[ג] ונראה לר"י דלא דייק כלל מדקתני אבל לא יצן אלא דוקא בנר של חרס הוא דקאמי דלהכי עבידא שמתלת עשייתה היא להדלקה והוי כמו יחוד שמיד שמדליקין בה פעם אחת נמאסת ואין רגוויה לתשמיש אחר ולכך תחלת עשייתה אינה אלא להדלקה אע"פ שרגוויה לתשמיש אחר בין עשייה להדלקה מ"מ אין עושין אותה לכך שאין זה אלא זמן מועט אבל בנר מתכת[ה] אין עשייתה להדלקה נגד דרגוויה כל שעה לתשמיש אחר[ו]:

לא הניח עליה מעות מותר לטלטלה. ותמוהה דאסר ר' יהודה לעיל (דף לו.)[ז] ונראה לר"י דאסר אפי' לא תקע בה דתמוהה לא חזיא אלא לתקיעה ואין לחלק בין תקע ללא תקע אבל מטה ונר חזי לתשמיש אחרינא: **יש עליה מעות אסור לטלטלה.** ע"כ במניח איירי א)דבשבת[ח] תנן פרק טוטל (לקמן קמב:)[ט] מנער הכר והן נופלות ובמניח בשבת איירי דבהניח מבעוד יום והיו עליה בין השמשות אפילו אין עליה מעות אסור לטלטלה כדקאמר בסיפא דמילתיה וקשה דאיך יכול להיות שמניח לדעת בשבת וי"ל כגון שהניח נכרי או תינוק לדעת ישראל[ג] וא"ת אמאי לא מוכח מהכא בפ' אין לדין (נ"ל פו:) דאין מוקלה לחצי שבת וי"ל דאיכא לאוקמא כגון שהניחם לדעת ישראל כדי להסירם אחר שעה והוו כגמרו בידי אדם ולמאי דפריסת נעל דהא דמוקלה לחצי שבת היינו באיסור אכילה ולא בטלטול א"ש: **מוכני שלה.** פי' בקונטרס דגבי שידה תנן לה במסכת כלים (פי"ט מ"ט) והיא עשויה למרכבת אנשים וגשים ב)ואין נראה לר"י דאי חזיא למדרס לא שייך בה מדידה דלא איתקש לשק ולא בעינן מיטלטל מלא וריקן[י] כדמוכח בפרק אלו מומין (בכורות נא. ושם) דפריך ושאין לו תוך בכלי שמף מקבל טומאה הוא[ט] והא דומיא דשק בעינן[ט] ומשני בהגך דחזו למדרסות[י] לכך נראה לאיזה עשויה אלא לכלים והא דאמר לקמן בפרק רבי עקיבא (דף פד. ושם) אבל תיבות הן תיבה שפתחה מגדה טומאה מדרס מלמעלה טמא מת פי' אבל מדרס לא לפי שאומרים עמוד ונעשה מלאכתנו והכאה במדה טהורה מכלום פי' שיש לה מ' פאה אור"י דצריך לומר[יא] דלא קאי אפתחה מגדה דכיון דחזיא למדרס אפילו באה במדה[יט] טומאה כדפי'[יב]: **ואין מצלת עמה באהל המת.** פי' בקונטר' בגיתי הקברות (כ) שהכלים על דופני הסידה וקשה דמי יגיע טומ"ת על הכלים ומפרש ריב"א דמיירי שפיר דקיימת הסידה באהל המת ומוקפת למיד פתיל ואע"ג דכלי עץ אינו מגיע בלמיד פתיל היכא דמקבל ארבעים סאה מגיע כיון דלא מקבל טומאה כדתנן במסכת כלים ואלו מגיעין בלמיד פתיל כלי גללים כו' וכלי עץ הטהורים ואין ל"ל דמוכני יש לו בית קיבול אלא פשוטי כלי עץ הוא ויש נקב בשידה והכלים בתוך הסידה והמוכני חופפת שם וממעטת אותו נקב עד שאין נשאר פותח טפח וקאמר כיון דנשמטת אינו ממעט דדוקא כי מבטלו שם ממעט בחלון דלמוכח בלא יחפור (נ"ב כ: ושם) דפריך אהא דקתני דכלי חרס ממעט בחלון הא קחזי ליה פי' ולא מבטל התם והיכי ממעט ומשני דמטונף ומיירי[יב] שאינו פותח כל הנקב[יג] דאם פותח כל הנקב אפי' אינו מבטלו שם פותח כדאמר בפ' בתרא (דף קמ.). בימי אבא שאול בן בטירא פקקו את המאור בטפיח והתם לא בטלוהו שאם ביטלוהו בשבת היה חייב משום בונה דהא מוסיפים על הבנין אלא ודאי בלא ביטול אירי ואפ"ה פותח ובכלי עץ אמרינן נמי בפ' בתרא דמגילה (דף כו:) הכא בי כנישתא דרומאי דהוה פתיחה לההוא אגדרונא דהוו מחתי בה מיתי בעו הכי למיזל לגוויי התם אמרו ליה לרבא אמר להו זילו לו תיבותה ואותבוהו אבבא ה"ל כלי עץ העשוי לנחת ומסתמא לא היו מבטלין אותו שם שהרי ס"ת מיתיתן בתוכו[יד] ומיהו מבן וגרוגרות אין להם דין כלים דאפי' פותמין כל החלון לריכין ביטול כדמוכח בפרק לא יחפור (נ"ב יט:) ולר"ת אין נראה לפרש דמוכני הוי אוקמי לאין דרך להניח מעות על האוקפן דקתני ואין גורדין אותה בשבת ומפרש דמוכני הייני כן של שידה כמו את הכיור ואת כנו (שמות ל) וכמו מכונות במלכים (א ז) פי' בשים שהשידה מונחת עליו[טו] ויש בשידה נקב מתחתיה כנגד המוכני[יד] והיא בבה"ק והטומאה נכנסת דרך נקב בשידה ואין המוכני מגלה כיון שהיא נשמטת ואין מבטלין אותה שם[יד] ומיירי נמי שאין פותחת כל הנקב אלא ממעטת אותו אפותח טפח כדפי' לעיל ול"ל דמיירי שאין הטומאה כנגד הנקב דאפילו אין בו פותח טפח בוקעת ועולה כדאמר בפ"ק דסוכה (דף יח. ושם) אהרוב בנית ואין בה פותח טפח טומאה כנגד אהרוב כל הבית טהור לפי שבוקעת ועולה וכן במסכת אהלות[יא] ומייתי לה בהעור והרוטב (חולין קכה:) חבילי המטה וסריגי חלונות כו' פירסן על המת בחויר הנוגע בנקב הנקב טמא אלא כנגד הנקב טהור והתם אין בנקבים פותח טפח דקתני ריש"א דמפסיק בין בית לעליה: **אין גורדין אותה בשבת בזמן שיש עליה מעות.** מפרש ר"י דכשהיא נשמטת היא כלי בפני עצמה אבל כשאינה נשמטת מותר לגורדה אע"פ שיש עליה מעות הנקב אלא ממעטת אותו מפותח טפח כדפי' לעיל ול"ל דמיירי שאין הטומאה כנגד הנקב דכשהטומאה נגד הנקב אפילו אין בו פותח טפח בוקעת ועולה כדאמר בפ"ק דסוכה (דף יח. ושם) אהרוב בנית ואין בה פותח טפח טומאה כנגד אהרוב כל הבית טהור לפי שבוקעת ועולה וכן במסכת אהלות[יא] ומייתי לה בהעור והרוטב (חולין קכה:) חבילי המטה וסריגי חלונות כו' פירסן על המת בחויר הנוגע בנקב הנקב טמא אלא כנגד הנקב טהור והתם אין בנקבים פותח טפח דקתני ריש"א דמפסיק בין בית לעליה: **אין גורדין אותה בשבת בזמן שיש עליה מעות.** מפרש ר"י דכשהיא נשמטת היא כלי בפני עצמה אבל כשאינה נשמטת מותר לגורדה אע"פ שיש עליה מעות הנקב אלא ממעטת אותו מפותח טפח כדפי' לעיל ול"ל דמיירי שאין הטומאה כנגד הנקב דא

מניחין נר. מבעוד יום: **ע"ג דקל.** וילקח שם בשבת לליכא למיחש לכשיכבה ליקחנה מיניה ונמלא משתמש במחובר דכיון דלקחיה לדבר האסור כיון השמשות איתקצי לכולי יומא: **ואין מניחין בו בי"ט.** דשקיל ומנח ליה ומשתמש בשלהן: **מה לי שבת בו.** בשבת נמי שקיל ליה לכשיכבה: **ברגל דחנוכה.** אחר שכבה: **מקמי חברי.** שלא ירגלוהו בחצר כלומרינן בפרקין דלעיל (דף כב.) דנותנו בטפח הסמוך לרשות הרבים וידעו שהדליקו בו נר והם גזרו שלא להדליק. אי נמי ביום חגם אין מניחין לדלוק אור אלא בבית ע"ז: **חברי.** שם אומה שהיתה עם פרסיים[1]: **הני הילכתא.** בתמיה: **בשעת הדחק.** סכנה. אלמא שלא בשעת הדחק אסור: **שזרען בקרקע.** ועדיין לא השריש מהו לנקוט ולאכול: **אין מוקלה לו' שמעון.** בדבר הראוי אלא בשמן שבנר בשעה שהוא דולק כדתניא לעיל[2]: **הואיל והוקלה למצותו.** לשבת: **הוקלה לאיסורו.** איסור כיבוי: **והוקלה למצותו ליה ליה.** בתמיה. דקס"ד שמן שבנר דוקא קאמר לאיכא תרתי מוקלה למצוה ומוקלה של שעת הליקחו משום איסור כיבוי אבל מוקלה למצוה גרידא לא אסר ואפילו בשעת המצוה: **והתניא סילכה.** לסוכה כו': **קרמים.** בגדי לבעונים שקורין אוברייט"ש[3]: **אפרסקין.** פירסקי"ש בלעז"[4]: **יינות שמנים.** בכלי זכוכית: **עד מוצאי י"ט אחרון.** והכא מוקלה למצוה איכא מוקלה לאיסור ליכא דאי משום שמיכת אהל כי מטא חולו של מועד לשתרי דומיא דנר שבבה: **והא ממאי דר' שמעון היא.** דמוקמינא לך מייני: **דתני ר' חייא כו' אין נוטלין עליס.** בפסח ועצלת מסוכה העשויה לגל ואפילו נפלו משום מוקלה לאיתקצאי מחמת שמיכת אהל בי"ט: **אלא מן הסמוך לה.** אם סמך מבילות עליס אבל דופנה ליכא איסור מוקלה דדעתיה עילויה מתמנו למשקלינהו למחר דלא סתר בהו אהלא. ומהך דתני ר' חייא בר יוסף הוי מצי לאותבי מתניתא דר' אלא ניחא ליה לאותבי ממתניתא דר' חייא ור' אושעיא דלתמרינן בעלמא (מולין דף קמא.) כל מתניתא דלא מיתניא בי ר' חייא כו': **ור' שמעון מפיר.** אם נפלה לגת ליה מוקלה והכי מוקמינן ליה במסכת ביצה[5]: **ושוין בסוכה אחת נחג.** שהוקלה למצותה למצותה כל שבעה. אלמא כל שעת מצותה נוהג מוקלה שלה ואע"ג דליכא איסור סתירה: **כעין שמן קלמינא.** ולא משום איסור אלא משום מצוה דהואיל דהוקלה למצותו דשבת הוקלה לכל זמן איסור ליקחו ולא יותר דאין מצותו אלא בשעת ליקחו ומשכבה אין בו מצוה אבל בסוכת החג מצותה כל שבעה והקלאתה כל זמן מצותה: **אלא גרוגרות וצימוקין.** גרוגרות תאנים שמעלה לגג ליבשן ומשנשתבר שם מעט אין רואים לאכילה עד שיתייבשו וכן צימוקים דענבים: **היה אוכל בתאנים.** רבותא אשמעי' (א) דהוה אכיל ואזיל מכיון דלקחינהו אסתם דעתיה דעתיה ולקנן: **תכושין.** קוויינ"ץ: **וכן אתה אומר כו'.** ואע"ג דהני מילי לגבי מזיד אבל אבדהם ובמלכות פרסיים היו חברים שבהן מחזרין על בתי ישראל ומכבין את הנרות ותחזרין את הנחלים ומוליכין אותן לבית האור שלהן שהיא ע"ז. ולא היו עובדים לא אש ולא נחלים שלילנו בלילה חוץ מע"ז שלהן שהיא בית נורא. **כדי הוא ר' שמעון בן יוחי לסמוך עליו בשעת הדחק.** הוא ר' שמעון שאמר הנר שכבתה מותר לטלטלה דלית ליה מוקצה, וכל ר' שמעון סתם במשנה ובברייתא הוא ר"ש בן יוחאי, וכל ר' יהודה סתם הוא ר' יהודה בר' אלעאי. ובמסכת מנחות בפרק הקומץ (דף יח) אמרו מפני שר' יהודה בנו שאל ר' אלעאי ור' אליעזר תלמידו של ר' אליעזר שנה לך משנת ר' אליעזר.

הכי נמי מיסתברא דרב כר' יהודה ס"ל. בכמה מקומות אשכחן דרב סבר כר' יהודה דאסר מטה שיחדה למעות ואינה עליה מעות ואילו לר' שמעון[א] שרי[ב] דהא שרי מגולגלת אפי' תקע בה כמה זימני ודכרכי דזוזי (לעיל דף יט:) אלא דבעי לאוכוחי דסבר כר' יהודה במינו דאיתקלאי בין השמשות כו'[ג]: **מקמי חברי בשבתא.** שביום חג שלהם לא היו מניחין נר אלא בבית ע"ז ומאי דקמבעיא ליה בנר חנוכה טפי מבנר שבת משום דלעורך אכילה היו מניחים להם ואע"ג דבשעת הסכנה אמרינן בכמה מדליקין (לעיל דף כא:) דמניחה על שולחנו ודיו הכא אמר אם יאירע שלא הניחה על שולחנו א"נ אומר ר"י דשעת הסכנה דלעיל לאו סכנת חברים קאמר[ד] אלא סכנת גזירה שגזרו שלא להדליק נר חנוכה: **היכא** דדחייה בידים אית ליה.

ואף על גב דנר שכבה שרי ר' שמעון אף על גב דדחייה בידים דהתם שאני כיון שכבר פסק דימוי שלה[ה] אבל הכא לעולם הן דמויין כל זמן שמונחין שם: **אלא שמן שבנר.** לאו דווקא שבנר דההוא אסור משום מכבה כדאמר בפ"ב דביצה (דף כב.) המסתפק ממנו חייב משום מכבה אלא המטפטף מגר[ו] ומשום דמוקלה למצותו לא אסור[ז] אלא כדאמר בסוף פירקין משום דהוי בסיס לדבר האסור תימה לר"י דאמאי נקט שמן שבנר טפי ה"ל למינקט אין מוקלה לר' שמעון אלא גרוגרות וצימוקין דדמו טפי לחיטין שזרען דלא איתקלאי לא מחמת מגולה ולא מחמת איסור וליכא למימר דסבר ר' יוחנן דלר' שמעון אין מוקלה בגרוגרות וצימוקין דהא רבי קאמר בסמוך דאית ליה לרבי שמעון מוקלה בגרוגרות וצימוקין ומסתמא לא פליג: **עד מוצאי י"ט האחרון של חג.** הקשה ר"מ[ט] כיום טוב האחרון דלא אסר אלא מטעם מיגו דאיתקלאי בין השמשות מחמת יום שעבר[י] והא רבי שמעון שרי מותר השמן שבנר אף על גב דהוקלה בין השמשות למצותו משום יום הבא[יא] ונראה לר"י[יב] דבמה שמותרת הבריתא יום טוב אחרון לא פליג דבריתא אלא משום יום שעבר ואם הי' יודע שהוא לילה, הי' אסור לשתותו, כ"ש במוקצה ביה"ש של יום ד' דסוכה, שאינו מוקצה אלא משום יום שעבר ואם הי' יודע בביה"ש שכבר הי' לילה, הי' מותר. תוס' כרא"ש. [יב]. דהך בריתא לא אתיא כולה אליבא דר"ש אלא מה שאוסרת נויי סוכה בכל החג כדמוכח לה מאידך בריתא, אבל. תוס' המ"ש. [יג]. [ד]לר"ש לא מיתסרי אלא כל ד', וביה"ש דשמיני בלבד. מי' הר"ן.

אלא מן הסמוך לה. בפרק המביא כלי יין (ביצה ל: ופס) גרס במשנה אלא מן הסמוך לה ופריך בגמ' והא קסתר אוהלא ומשני מאי מן הסמוך לה סמוך לדפנות והשתא אי גרס בברייתא דהכא אלא מן הסמוך לה הוי בסמוך לדפנות ואי גרס ולא מן הסמוך לה מיירי במה שעל הסכך וטעמא משום דסתר אוהלא דלמאר הסס: **ואם** התנה הכל לפי תנאו. ברש המביא (ג"ז שם) פריך עלה והא קא סתר אוהלא ומוקי לה בסוכה עפולה וכרעועה דמתמול דעביה עלה: **אלא** בגרוגרות וצימוקין. בירושלמי מפ' שמסריחים בין השמשות כו'[ג]: **מקמי חברי בשבתא.** שביום חג שלהם לא היו מניחין נר אלא בבית ע"ז ומאי דקמבעיא ליה בנר חנוכה טפי מבנר שבת משום דלעורך אכילה היו מניחים להם ואע"ג דבשעת הסכנה אמרינן בכמה מדליקין (לעיל דף כא:) דמניחה על שולחנו ודיו הכא אמר אם יאירע שלא הניחה על שולחנו א"נ אומר ר"י דשעת הסכנה דלעיל לאו סכנת חברים קאמר[ד] אלא סכנת גזירה שגזרו שלא להדליק נר חנוכה: **היכא** דדחייה בידים אית ליה.

ואף על גב דנר שכבה שרי ר' שמעון אף על גב דדחייה בידים דהתם שאני כיון שכבר פסק דימוי שלה[ה] אבל הכא לעולם הן דמויין כל זמן שמונחין שם: **אלא שמן שבנר.** לאו דווקא שבנר דההוא אסור משום מכבה כדאמר בפ"ב דביצה (דף כב.) המסתפק ממנו חייב משום מכבה אלא המטפטף מגר[ו] ומשום דמוקלה למצותו לא אסור[ז] אלא כדאמר בסוף פירקין משום דהוי בסיס לדבר האסור תימה לר"י דאמאי נקט שמן שבנר טפי ה"ל למינקט אין מוקלה לר' שמעון אלא גרוגרות וצימוקין דדמו טפי לחיטין שזרען דלא איתקלאי לא מחמת מגולה ולא מחמת איסור וליכא למימר דסבר ר' יוחנן דלר' שמעון אין מוקלה בגרוגרות וצימוקין דהא רבי קאמר בסמוך דאית ליה לרבי שמעון מוקלה בגרוגרות וצימוקין ומסתמא לא פליג: **עד מוצאי י"ט האחרון** של חג. הקשה ר"מ[ט] כיום טוב האחרון דלא אסר אלא מטעם מיגו דאיתקלאי בין השמשות מחמת יום שעבר[י] והא רבי שמעון שרי מותר השמן שבנר אף על גב דהוקלה בין השמשות למצותו משום יום הבא[יא] ונראה לר"י[יב] דבמה שמותרת הבריתא יום טוב אחרון לא פליג דבריתא אלא משום יום שעבר ואם הי' יודע שהוא לילה, הי' אסור לשתותו, כ"ש במוקצה ביה"ש של יום ד' דסוכה, שאינו מוקצה אלא משום יום שעבר ואם הי' יודע בביה"ש שכבר הי' לילה, הי' מותר. תוס' כרא"ש. [יב]. דהך בריתא לא אתיא כולה אליבא דר"ש אלא מה שאוסרת נויי סוכה בכל החג כדמוכח לה מאידך בריתא, אבל. תוס' המ"ש. [יג]. [ד]לר"ש לא מיתסרי אלא כל ד', וביה"ש דשמיני בלבד. מי' הר"ן.

הכי נמי מיסתברא דרב כר' יהודה סבירא ליה דאמר רב [א]מניחין נר על גבי דקל בשבת ואין מניחין נר ע"ג דקל בי"ט אי אמרת בשלמא דרב כרבי יהודה סבירא ליה היינו דשוי בין שבת לי"ט אלא אי אמרת כרבי שמעון סבירא ליה מה לי שבת ומה לי י"ט ורב כרבי יהודה ס"ל והא בעו מינה דרב מהו לטלטולי שרגא דחנוכתא מקמי חברי בשבתא ואמר להו שפיר דמי שעת הדחק שאני דהא א"ל רב כהנא ורב אשי לרב הכי הלכתא אמר להו [ב]כדי הוא ר' שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק בעא מינה ריש לקיש מר' יוחנן חטים שזרען בקרקע וביצים שתחת תרנגולת מהו כי לית ליה לר' שמעון מוקצה היכא דלא דחייה בידים היכא דדחייה בידים אית ליה מוקצה או דילמא [ג]לא שנא א"ל אין מוקצה לרבי שמעון אלא שמן שבנר בשעה שהוא דולק הואיל והוקצה למצותו [ד]הוקצה לאיסורו ולית ליה הוקצה למצותו [ה]והתניא סיככה כהלכתה ועיטרה בקרמים ובסדינין המצויירין ותלה בה אגוזין אפרסקין שקדים ורמונין ואפרכלי של ענבים ועטרות של שבולין יינות שמנים וסלתות אסור להסתפק מהן עד מוצאי י"ט האחרון ואם התנה עליהן הכל לפי תנאו וממאי דר' שמעון היא דתני [ו]ר' חייא בר יוסף קמיה דר' יוחנן אין נוטלין עצים מן הסוכה בי"ט אלא מן הסמוך לה ור' שמעון מתיר ושוין בסוכת החג בחג שהיא אסורה ואם התנה עליה הכל לפי תנאו כעין שמן שבנר קאמרינן הואיל והוקצה למצותו הוקצה לאיסורו איתמר נמי א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן אין מוקצה לרבי שמעון אלא כעין שמן שבנר בשעה שהוא דולק הואיל והוקצה למצותו הוקצה לאיסורו אמר רב יהודה אמר שמואל אין מוקצה לר' שמעון אלא גרוגרות וצימוקים בלבד ומידי אחרינא לא והתניא [ז]היה אוכל בתאנים והותיר והעלן לגג לעשות מהן גרוגרות בענבים והותיר והעלן לגג לעשות מהן צימוקין לא יאכל עד שיזמין וכן אתה אומר באפרסקין וחבושין ובשאר כל מיני פירות מני אילימא רבי יהודה ומה היכא דלא דחייה בידים אית ליה מוקצה היכא דדחייה בידים לא כל שכן אלא לאו ר' שמעון היא לעולם רבי יהודה ואוכל אצטריכא ליה סד"א כיון דקאכיל ואזיל לא ליבעי הזמנה קמ"ל כיון דהעלן לגג אסוחי אסחי לדעתיה מיניהו [ח]בעא מיניה רבי שמעון בר רבי מרבי פצעילי

בינתייס כיון שמתקלקלין כל כך אין דעתו לקחתם עד שיתקנו היטב: **וכן אתה אומר באפרסקין.** אף על פי שאין מתקלקלין כל כך מקלה אותם מדעתו: **היכא דלא דחייה בידים אית ליה מוקצה.** כגון הא דתנן בפרק המפנין (נקמן קכו:) ולא את הסאורר ותנן נמי בפרק בתרא (דף קנו:) רבי יהודה אומר אם לא היתה נגלה מע"ש אסורה כו':

ואוכל איצטריכא ליה. מדנקט אוכל במוקלה דלמייה בידים נראה לאזיל ואכיל שרי ליה לר"י במוקלה דלא דחייה בידים כגון גבי אוכר: **לדברין** שמעון לא שרי ליה בטלטולו הנר בין שבת לי"ט. איני דרב כר' יהודה עביד ליה, הא רב התיר לטלטל נר מפני חבארי בשבת. ושינון הא אמר רב בהא כראי הוא ר"ש לסמוך עליו בשעת הדחק, מכלל דרב סבר לית הלכתא כר' שמעון. **והא** דא"ר יוחנן אין מוקצה לר"ש אלא מידי דאיתקצאי לאיסורא, כגון שמן שבנר בשעה שדולק, או כגון עיטורי סוכה וכיוצא בהן הואיל והוקצו למצוותה, פשוטה היא.

נב א מתי' פ"ס מהלכות שבת הלכה ח' וס"ד מהלכות י"ט הלכה ה' סמג לאוין קפ טור שו"ע סי' תר"ס סימן רצז סעיף ד' וסימן תקי"ד סעיף ו:

נג ב מתי' פכ"ו מהלכות שבת הלכה יד סמג לאוין קפ טוש"ע סי' תר"ס סימן שי סעיף ב:

מוסף תוספות

א. אפי' הניח עליה מעות. רשב"ם. **ב.** דומיא דנר שלא הדליקו עליה באותה שבת. רשב"ם. **ג.** והא לא מצי למדיק ממילתיה דרב גופיה. ועי"ל דמדה"ש במטה משום דהוי כמו סיכי זיירי ומזורר. תוס' המ"ש וכשב"ש ומיטב"ש. **ד.** דעל השלחן נמי יקחו אותו, כדאמר בגיטין ע"בה בב"ח חלש, אתא חברא שקל שרגא מקמייהו". תוס' לעיל כא: ד"ה ובשעת (ועי' ממלא הרועים שם). **ה.** דכיון שכבר נתבטל דיחודו. מי' הר"ן. **ו.** שהקצהו לאיסורו ולמצותו [לכל זמן שהנר דולקת. רעב"ן], ולא היה דעתו עליו כלל עד שיכבה. רמב"ן. **ז.** שאין ביטול מצוה במה שמטלטלה. תוס' לעיל מג: ד"ה ואלן. **ח.** תרוייהו בוא"ו, דס"ד השתא דבעינ' תרתי, [שהוקצו מחמת איסור ושהוקצה למצוה בנר שבת, ולהכי פרכ' דהא אפי' משום מוקצה למצוה בלבד אוסר ר"ש, כדתניא סככה בהלכתה וכו'. ריטב"ץ], ובמסקנא גרסי' דהואיל והוקצה למצותו הוקצה לאיסורו' בלא (וא)"ו, דלא בעינ' אלא חד. תוס' המ"ש. כלומר שעיקר איסורו משום מוקצה למצוה והוקצה למצוה כל זמן האיסור שהוא זמן הדליקה הא משכבתה אין בו משום מצוה, אבל מוקצה למצוה אינו צריך לאיסור, שהרי עצי סוכה אסורין כ"ז מצותן אע"פ שאין שם איסור וכו'. מאירי. **ט.** כיון דהך בריתא מוקמי' לה כר"ש, נהי דאסור להסתפק מהם כל ד' ימי החג. תוס' המ"ש. **י.** מיהא לשרי וכו' [ד]ר"ש לית לי' מינו. תוס' המ"ש. **יא.** שאם הי' יודע שהוא לילה, הי' אסור לשתותו, כ"ש במוקצה ביה"ש של יום ד' דסוכה, שאינו מוקצה אלא משום יום שעבר ואם הי' יודע בביה"ש שכבר הי' לילה, הי' מותר. תוס' המ"ש. **יב.** דהך בריתא לא אתיא כולה אליבא דר"ש אלא מה שאוסרת נויי סוכה בכל החג כדמוכח לה מאידך בריתא, אבל. תוס' המ"ש. **יג.** [ד]לר"ש לא מיתסרי אלא כל ד', וביה"ש דשמיני בלבד. מי' הר"ן.

רבינו חננאל

דהא רב הוא דאמר מניחין נר ע"ג דקל בשבת [ואין מניחין נר ע"ג דקל ביום טוב], מכלל דרב סבר ליה דאמר הנר שהדליקו בו בשבת אין מטלטלין אותו, אבל בי"ט שמטלטלין אותו ונמצא משתמש במחובר לקרקע אסור. (ואין מניחין נר ע"ג דקל בי"ט) ואוקימנא אליבא דר' יהודה דשני ליה בין שבת לי"ט, אבל ר'